

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdájában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Tanúgybarátok figyelmébe.

Köztudomásu az a fáradhatlan tevékenység, melyet Magyarország ősz kultuszminisztere a hazai kultúra fejlesztése és terjesztése érdekében ifju tetterővel és gátdöntő akarateréllyel tanusit. Egymást érik azon intézkedései, melyekkel új iparágakat meghonosít, a meglévőket a korszerű haladás igényeinek elbírására támogatja, a vidékenként mutatkozó hajlamot és alkalmat megfelelő tanműhelyek felállításával gyámolítja s nagyra nevelni törekszik.

Mindenki tudja, hogy az utolsó évtized alatt, éppen Trefort Ágostonnak személyes kezdeményezése folytán, szellemi életünknek minden ágazatában pezsgő élet, egészséges reform, egyetemes nemzeti irány mutatkozik. De nemcsak a régi alap fejlesztetett mindenoldaluan; hanem tekintettel a civilizáció szülte új közszükségletekre, a szomszéd haladottabb népek példájára, s az eddig elhanyagolt osztályok érdekeire, egészen új irányok karoltatnak fel, melyek míg a magyar pénzek külföldre vándorlását meggyérítik, addig másrészt nemzeti életünk nivóját előnyünkre emelik.

E két kormányintézkedés egyike az ipar-kereskedelmi szakoktatás, másik a nemzeties művészetnek felkarolása.

Az iparművészeti és technológiai múzeum, a kötelező ipariskolák, mintegy tíz kereskedelmi tanintézet: mind oly újítások, melyek egy évtized óta keletkeztek s melyeknek áldásos közhasznú gyümölcsei már is országszerte érezhetők.

A művészetet illetőleg csak a képzőművészeti társulatra s a festészeti mesteriskolára utalunk, nem is említve ama számos magánvállalatot, melyeket a miniszter ur erkölcsi támogatásban részesít.

Nem rég volt az ideje annak, hogy pl. minden iskolai szerért ha nem Gothába, vagy Prágába, hát legalább is Bécshez kellett folyamodni, mert közelebb nem találtunk.

Most már az országos tanszermúzeum minden iskolai szerből állandó kiállítást tart és minden méltányos igényt képes kielégíteni. Jelen cikkünkben csak egyetlen körülményt ajánlunk a címzettek figyelmébe.

Sajnálattal kell konstatálnunk, hogy iskolánkban az egyik legpraktikusabb tantárgy, a földrajz, nem részesül mindenütt megillető figyelemben.

Tekintve, hogy a közlekedésnek mai állása mellett a termelőnek s iparosnak, a kereskedővel egyaránt szüksége van alapos geográfiai tájékozottságra: nem lehet elzárkózni a térképek különös figyelmet érdemlő jelentősége elől.

És e részben bizony rosszul állunk. Iskolánkban, községházakban, s más oly értelmiségiek által lakott épületekben, melyeknek divatja az ő környezetükre nézve mértékadó, igen gyakran látni oly földabroszokat, melyek részint politikailag hamis, sőt államellenes jelzéseket mutatnak; részint pedig gyakorlati eligazodás tekintetében megbízhatlan, vagy meghaladott adatokkal vezetnek félre. Hozzá véve még ehhez azt a körülményt, hogy nálunk a geográfiai ismeretek, a túlságosan terjedt ujságotolvasási kedv dacára is népszerűtlene, eléggé igazolva látjuk azon óhajásunkat, hogy az iskolaszékek ezen körülményre fokozott figyelmet fordítani sziveskedjenek.

Különösen a nem magyar ajkú, s kiválólag a g. kel. és ág. ev. népiskolákat éri e részben megszólás. Mikor a tanfelügyelő urak egy-egy körútjokról visszatérnek, garmada számára hozzák a sok elkobzott földabroszt. Ugyan erőlyes fellépésük lényegesen javított a régi állapotokon, de még azért jóformán most is csak

ott vagyunk, hogy a javulás csak negatív, vagyis a régi rossznak megszűnésében kulminál, rendesen anélkül, hogy az új jót meghonosítaná.

Pedig közoktatási miniszterünknek mindenre kiható atyai gondja e részben csakugyan megtett mindent arra, hogy eféle panaszok ne is várhasanak mentséget. Az egyetemi könyvnyomda kitűnő térképeket készít s azokat olcsóbb áron szállítja, mint akármelyik külföldi cég.

Magyarország legnagyobb formájú térképe, vászonra huzva, szép s tartós kiállításban, ötöd-fél frt; egy lev. lapon a magy. kir. egyetemi könyvnyomda címen akárki utánvételel megrendelheti.

Ugyanott kis 20 kros térképek is kaphatók. Bárcsak készletben tartaná azokat a falukon egy-egy szatócs, hogy a módosabb szülők gyermekeiknek megszerezvén, abból velük együtt okulnának.

Az iskolaszékek bizonyára méltányolják az elmondottak hegyébe azon statisztikai igazságot is, hogy a haza ismerete, a haza szeretetének a legreálisabb indoka és iparkodni fognak azon, hogy sehol államellenes térkép ne tűessék; más, mint magyar gyártmány, ne szerzetessék; és minden iskola falán ott lógjon legalább a megye és ország mappája.

Ennyit tenni: a hazafiság minimuma.

A szabadka-zenta-ó-becsei helyiérdekű vasút műszaki leírása.

I. Irány és lejtviszonyok. A tervezett szabadka-zenta-ó-becsei helyiérdekű vasút a m. kir. államvasutak szabadkai állomásának déli végéből ágazik ki s egyenes folytatását képezi a Szeged felé kimenő vágánynak (2 ik fővágány) oly formán, hogy Szabadka állomás déli kijáratánál levő ugynevezett szegedi aluljárón e tervezetnek és a szegedi iránynak egy közös vágánya lenne; az aluljárón túl az elágazás céljából egy váltó fektetnének be, mely elágazó váltótól kezdve a Szeged felé menő vágány mintegy 475 m. balra tolatnék el, a tervezett vasutvonal pedig a szegedi és zimonyi irányok közt ezekkel párhuzamosan és 475 m. távolságra haladna.¹⁾

Mintegy másfél kilométernyi út után a vonal délkeleti irányt vesz fel és átszelve a zentai utat és a kis palicsi tavat (a 3 ik kilométernél) majdnem egyenesen ez irányban folytatja útját egész a 24-ik kilométerig; innen egy kanyarral kissé balra tér, a 30 ik kilométernél újra balra, kelet felé fordul, hogy később a csantabányi zentai országúthoz csatlakozva, ennek jobb oldalán Zentára érjen.²⁾

Megemlítendő, hogy itt a 34/37 kilométerek közt előforduló rohamos talajesés és 140 mtrnyi magasságkülönbség miatt 65 % esés alkalmazása mellett nagymérvű töltési és bevágási földmunkálatokra leendő szükség. — Zenta várost nyugoti oldalon érintve, innen a vonal délnek hajlik és egy dűlő utat felhasználva a zenta adai országúttal párhuzamosan halad, ettől mintegy 10 kilométer távolban.

A pálya áthelyezése nyugodt felé az országúttól azért látszott célszerűnek, mert a zenta adai határok csatlakozásánál ott, hol az országút az igen éles kanyarulattal bíró és ennél fogva szakadós Tisza-parton halad és a folyó álmósásai által folyton veszélyeztetve van, a pálya 47/53 kilométereinél megfelelően, valószínűleg az utat is át kellend a vasut mellé helyezni.

Adánál a Budzsák patakot áthidalva a pálya 57/63 kilométerek közt ismét az országút mellé simul, melyet a 63-ik kilométernél elhagy, hogy átkelve a Csik völgyön Petrovosszellő községet megközelíthesse. Petrovosszellő alatt ismét az országút irányát követi egész Ó-Becséig, hol az ó-becsei állomásban végét éri.

A vonal hossza Szabadkától Ó-Becséig összesen 780 kilométer, tervezetük azonkívül a zentai állomásból kiindulól egy szárnyvonal is egy a Tisza parton létesítendő kiterő vágánnyal, melynek hossza 300 kilométert tenne ki.

A vonalnak ezen iránya egész általánosságban csak előleges nyomjelzés alapján állapított meg, a vonal végleges fektetése, illetve legelőnyösebb és legolcsóbb vezetése a részlettervek kidolgozása alkalmával döntetnék el.³⁾

Az alkalmazott legnagyobb esés 65% (circa 1:154) és a legkisebb görbületi sugár 300 m.

A vízszintes vonalrész hossza összesen 493 ki-

¹⁾ Esetleg a palicsi állomásnál.

²⁾ Esetleg az alternatív terv szerint Ó-Kanizsa s onnan Adorjánon keresztül át Zentára.

³⁾ Így tehát az állomások helyének, távolságának megállapítása, valamint a vonalnak végleges iránya még eddig csak általánosságban, (Szabadkától vagy Palicsától Ó-Becséig tekintendő) eldöntöttek. Szerk.

lométer, míg az emelkedések 10-6 kilométer. Az esések pedig 18-1 kilométer.

Az emelkedések összes magasságkülönbsége 208 m, az eséseké 508 m., vagyis a pálya kiindulási pontja (112 73 m. az adriai tenger színe felett) mintegy 300 méterrel áll magasabban a pálya végpontjánál (82 75 m. az adriai tenger színe felett).

A pálya sehol sem érinti a Tisza árterét és egyenesben vezetett hossza 71 7 kilométert tesz, míg az összes görbületeké 63 kilométert, melyek legnagyobb része 1000 m. sugarú ívekből áll.

A pálya Szabadka város határát 0/3 és 9 5/17-3 kilométerek közt metszi át, vagyis összesen 10-8 klm. hosszban, Sándor község határát 3 9/5 klm. közt, vagyis összesen 6 5 klm. hosszban, Kanizsa város határát 17 3/25-2 klm. közt, vagyis összesen 7-9 klm. hosszban, Zenta város határát 25 2/48-2 klm. közt, vagyis összesen 23 0 klm. hosszban, a tiszaparti szárnyvonal 3 0 klm. hosszban, Ada város határát 48 2/57-2 klm. közt, vagyis összesen 9 0 klm. hosszban, Moholy város határát 57 2/62-6 klm. közt, vagyis összesen 5-4 klm. hosszban, Petrovosszellő község határát 62-6/67 5 klm. közt, vagyis összesen 4 9 klm. hosszban, Ó-Becse város határát 67 5/78-0 klm. közt, vagyis összesen 10 5 klm. hosszban.

II. Kisajátítás. A kisajátítás költségei csekélyebb értékű összegekkel vétettek számításba, mint pl. a szabadka-újvidéki vagy szabadka-bajai vasútnál, jól lehet a vasút által metszett területek legalább is oly jó minőségűek, mint a nevezett vonalak által érintett földek. Ez azon okból történt:

1. Mivel a pálya a zentai határban 6 5 klm., a moholyi határban 4 5 klm., tehát összesen mintegy 11 klm. hosszban az országút mentén halad, részben ennek területéből is foglal el egy keskeny szalagot, melyet megtéríteni nem kell.

2. Mivel a pálya mintegy 4-0 klm. hosszban községi legelőt metsz, ezen községi legelő részek szintén díjmentesen kell, hogy átengedtesse.

3. Mivel fel kell tételni, hogy a pálya előállításához szükséges területek kisajátítását a községek fogják elvállalni, esetleg csere útján megszerezni, és még azon esetben is, ha magánosok birtokát képezik, mérsékelt kisajátítási áron a vasútnak átengedni.

III. Alépitmény. a) Földmunka. A töltés és bevágás felső szélessége vagyis ott, hol a sinek a talpfán fekszenek 3-25 m. (a szabadka-bajai II-od rangú vasutnál 3 10 m.) ugyanennek alsó szélessége vagyis a kavicságy alatt 4 0 m. vétetett. Csekély mélységű bevágások lehetőleg kerültek és a töltés a vizenyős helyeken a kellő magassággal tervezetett. A töltések rézsúja 1:1 1/4 hez, a bevágásoké 1:1-hez vétettek fel, tekintettel arra, hogy a kiemelt vagy feltöltött anyag nehezebb és agyagos humus vagy agyag.

b) Hidak és átvezetők. A nagyobb hidak és átvezetők téglafalazatból és pedig vagy boltozva vagy pedig fa hordszerkezettel ellátva tervezettek. Az 1-0 m. nyíláson aluli átvezetők vascsövekből, a 0-5 m. nyíláson aluliak pedig anyag vagy facsövekből fognak készíttetni.

Nevezetebb átvezetők a következők: Szabadka határában 2/3 kil. közt, kis Palics és Petrovosszellő határában 67/68 kil. közt, az ugynevezett Csikér számára egy-egy 4 0 m. nyílású átvezet és Ada határában a Budzsák számára 3 0 m. nyílású átvezet.

c) Útítványok, fonások és védművekre nem leendő szükség.

d) Utépitmények. E tétel alatt az állomáshoz vezető utak létesítése nem lett számításba véve, miután ezeket a szükséghez képest az egyes községek fogják saját költségükön előállítani; az állomási előtereken kívül eső ezen ugynevezett hozzájáró utak előállításához megkívántató kavicsmennyiséget azonban az építő vaspályatársaság lesz köteles a községek kívánatára önköltségi áron szállítani.

A dűlő, mezei, vagy kevésbé fontos utak számára a pályatesten keresztül tervezett utátjárók 10 cm. vastag; a fontos utak u. m. országos vagy megyei utak utátjárói ellenben 15 cm. és 10 cm. vastag kavicsréteggel borítottatni tervezettek, vagyis ép úgy, mint ez az utóbbi építkezések alkalmával a m. állam vaspályánál történt.

IV. Pályahomokolás és kavicsolás. A vágányok 2/3-ad részben homokkal és 1/3-ad részben kavicsal fognak beagyaztatni és pedig a nagy-kikindanagybecskerekeli helyi érdekű vasutnál alkalmazott keresztelvény szerint, melynek magassága 0 25 m., felső szélessége 2 8 m.

Miután azonban a tervezett vasut vonal mentén sem homok, sem kavics nem található: a szükséges homokmennyiséget a szabadkai szőlőterületekről kell megszerezni, mely célra mintegy 20 kil. hosszú ideiglenes segédpálya fektetésére leendő szükség; míg a pályatesthez megkívántató kavicsmennyiség előállítására és szállítása iránt a m. állam vaspálya szent-lőrinci bányájából az építő vasut társulatnak a m. állam vaspálya igazgatóságával kell egyezsége lépni. A kavics és használható homokanyag teljes hiánya a pálya mentén a vasut előállítás költségeit kilométerenként mintegy 2500—2800 frrtal drágítja meg.

V. Felépitmény. A pálya az I-5 rangú vasutakhoz hasonló vágánytávval fog kiépíttetni, fo-

lyó méterenkint 21-9 kgrmms acélsinek alkalmazása mellett; kivéve a magyar állami vasut szabadkai pályaudvarából leendő kiágazástól egész a szabadkai határában ezen vasut által kiépített tervezett szabadkai rendező pályaudvarig terjedő vonalrészt, mely vonalrészén, valamint e rendező pályaudvaron is két fővágány számára 1-ső rangú ócska, de jó használható, folyó méterenkint 325 kgrmms sinek fognak lerakni oly célból, hogy itt az első rangú vasutak mozgonyái is közlekedhessenek. A talpfák tölgfából vagy telített bükkfából lesznek, és a II. od rangú vasutak szabványos méreteivel fognak birni (2-2 m. hosszu, 0-20 m. széles és 0-14 m. vastag).

Az állomási mellékvágányok összes hossza, beleértve a második fővágányt is, 6770 m. lett előírnyozva, mely összmenyiség 6 állomást és 3 kitérő közt oszlik el.

VI. Állomások és magas építmények. Előírnyoztatott összesen 6 állomás, teljes személy- és áruforgalomra, és 3 kitérő, személy- és kocsiakománnyok felvételére berendezve; és pedig: szabadkai rendező pályaudvar, a vonalkezdetétől 1-5 klm.; szabadkai szállások kitérője 9-7 klm.; kanizsa-csantavéri állomás 18-7 klm.;¹⁾ zentai tanyai kitérő 27-7 klm.; zentai állomás 39-7 klm.; ada moholi állomás 56-5 klm.;¹⁾ petrovszellői állomás 66-3 klm.; ó-becsei állomás 77-7 klm.; és zentai tiszpartai kitérő, a zentai állomástól 3-0 klm.

Terveztetett: 4 darab I. osztályu, 2 darab II. osztályu és 3 darab III. osztályu felvételi épület; 14 drb egyszerű őrház, 5 drb kettős raktáros őrház, 9 drb állomási kút, 9 drb szabadonálló árnyékszék, 6 drb szemétkerék, 1 nagyobb anyagszertár, 4 drb vízállomás hozzátartozó berendezéssel, 1 drb mozdony-szín 4 gépre, 2 drb mozdony-szín egy-egy gépre, 6 drb áruaktár nyílt rakodóval és gabonaszínnel, 3 darab nyílt rakodó gabonaszínnel, 4 drb baromrakodó, 3 drb szén raktár, 1 drb hidmérleg, 2 drb fordító korong 9 m. átmérővel, és 1 drb emelő daru. — A felvételi épületek téglából tervezettek, a többi épületek azonban lehetnek kevert anyagból is előállítva. Minden állomáson — kivéve a megálló- és kitérő-helyeket — a felvételi épületben egy váróhelyiség és egy előcsarnok, mely III-ad oszt. váróhelyiségül fog szolgálni, lesz berendezve. Kerítés csak az állomások számára véteztet számításba; a nyílt pályán, valamint az út-átjárók számára, továbbá az utóbbiaknál sorompók nem fognak létesíttetni. A magyar állami vasutak szabadkai állomásába leendő beágazásánál egy villanyos távjelző tervezetett, ugyszintén az összes állomások, kivéve a kitérő- és megálló-helyeket, egymással távirde vezetékkel lesznek összekötve. Harangjelzők nincsenek előírnyozva. — Előírnyoztatott összesen: 4 mozdony szerkocsival, 4 személykocsi, 4 málya- és postakocsi, 15 fedett teherkocsi, 10 nyitott teherkocsi, 2 hajtány teherkocsi és 4 pályakocsi. — A mozdonyok és kocsik a magyar állami vaspályánál szokásos szerkezetűek lesznek.

Hirek.

Megyei alispánunk és Stankovics főmérnök urak szíveségéből mai számunkban megkezdjük a szabadka-ó-becsei vasútvonalra vonatkozó előmunkálatok leírásának közlését. Az összes adatok közlése után azokat áttekinthető előadásban fogjuk ismertetni; hogy aki a számok és adatok utvesztőjében nem tud vagy nem szeret tapogatózni, az könnyebb és átnéztesebb formában jöhetnek a dologgal tisztába. Ne ütközzenek meg az ó-kanizsaiak, hogy az eredeti terv szerint mellőztetni fognának; mert — mint már láttuk is — az alispán ur, mihelyt a különféle vágyakat megismerte, már is rögtön lépéseket tett a tervnek a technikai lehetőség és célszerűség korlátain belül a méltányos óhajok szerinti idomítására. És e szerint minden jogos és okos érdek kellőképen ki lesz elégítve. Azonban az eshetőleges módosítások nem gátolhatnak bennünket abban, hogy a tényleges eredeti vonalrész stipulációit ismertessük; annál kevésbé, mert az előző adatok (vonalhossz, átszelt terület, érdekkör, egységárak stb.) a módosítások után lényegileg változatlanul megmaradnak.

A m. kir. igazságügyminiszter az apatini közjegyzői állásra Antunovits József almási kir. közjegyzőt helyezte át. Örülünk, hogy Apatin társadalmi élete benne — a hivatal tökéletes ellátásán kívül — új ruganyos és tevékeny erőt nyer.

A helybeli kir. törvényszékhez Allaga Hugó itteni inok, irodatizsté nevezetett ki.

Pályázat van hirdetve az újdíéki m. kir. fővámhivatalnál II. oszt. vámtisztai állásra 3 hét alatt.

A helybeli állami főgymnasiumban a husvéti értesítők virág szombatán, az utolsó tanórán fognak kiosztatni. A r. k. ifjak azontúl lelki gyakorlatokat tartanak s a husvétii gyónás és áldozás bevégezte után, kedden mehetnek szabadságra.

Egyházi zene. Szerdán, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén a fél 9 órai misén Vojnits Izabella k. a. énekelte Hayden „O salutaris” és Haendel „Ave Maria” című énekét.

A nagyhét. A zombori róm. kath. templomban a nagyheti szertartások a következő rendben fognak megtartatni:

Virágvasárnapon 10 órakor a pálmagág megáldása és körmenet, mire a Passióval a nagymise következik. Délután fél 4 órakor magyar sz. beszéd.

Szerdán délután 4 órakor gyász-zsolozsma Jeremiás siralmaival s a „Miserere”.

Csütörtökön reggel 9 órakor nagy mise köz-áldozással; — délután mint szerdán.

¹⁾ Ezen állomások csak az előzetes tervben vannak így fölvéve, azonban a községek indokolt óhajához illetőleg áldozatkészégekhez képest a vonal irányával kapcsolatosan módosíttatni fognak. Szerk.

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után keresztlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztimádással, mire a Szentség a szent sírhoz vitetik, — ezután bünyevác sz. beszéd. — Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végzetével processzió vezetetik a Kálváriához, honnét a templomba visszatérve, énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere”. — Esti 7 órakor a szent sírnál ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombaton reggel 6 órakor körmenetileg szentségkítétel. 8 órakor tüzzszentelés, a husvétii gyertya megáldása dicsőenettel, azután a próféciák, keresztkút-szentelés és minden szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. — Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti fél 7 órakor tartatik meg.

Husvétvasárnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étek megáldása; 8 órakor kis mise és német szent beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bünyevác szent beszéd; 10 órakor ünnepélyes nagy mise, — d. u. 4 órakor vecsernye.

Husvéthétfőn a szokott órákban megtartott szent miséken kívül fél 10 órakor magyar egyházi szónoklat, — d. u. 3 órakor vecsernye.

Részleges holdfogyatkozás lesz jövő hétfőn f. hó 30-án, mely ránk nézve annyiban bír különösebb fontossággal, hogy láthatósági köre Magyarországra is kiterjedvén, ha az idő kedvező lesz, mi is gyönyörködhetünk a nem ugyan ritka, de érdekes égi tümenyben. A fogyatkozás, budapesti középidőt értve, délután 4 óra 14-6 percek kezdődik, teljes fogyatkozását 5 óra 50-4 percek éri el s 7 óra 26-2 percek végződik. A holdnak majdnem 9 tizedrésze el lesz fedve. Minthogy a hold nálunk 30-án este 6 óra 24 percek kel, mi már csak az elfogyott hold újra meg telését fogjuk láthatni. A fogyatkozás láthatósága különben Ázsiára, Ausztráliára, Afrikára, valamint Európa keleti és közép részére terjed ki.

Szónoklat egy áldott állapotban levő sokacleányt e hó 24-én viradóra szétvert fejével halva találtak.

A friss tojás fehére, mint ismeretes, már régóta használtatik nyers vagy szárított állapotban főleg a veres borok derítésére. A csaersavval érintkezve gyorsan és összefüggve ülepedik le, ami a vízahólyagnál nem mindenkor történik meg. A friss tojás fehéret borral feleresztve azért szokják egy nyírfa-seprű segítségével habbá verni, hogy az egyes fehérvíz-tesséküket körülvevő sejtfalak széttepeessenek. Tapasztalatok igazolják, hogy a tojás fehéret jobb nyers, mint szárított poralakban használni, mert a leggondosabb besűrítéssel is a levegővel érintkezve, oly változásokon megy át, a mely annak derítő képességét csökkenti. Ez okból tanácsosabb a nyers tojásfehéret használni, de még az okból is, hogy a nyers tojás fehérvízje előbb és az áztatásra szánt idő meggazdálkodásával is jár.

Ellinger József zentai születésű, 28 éves kereskedősegéd, őrmester a 4. honvéd-huszárezredben, f. hó 25-én Budapesten a Brázy féle ház padlásán, felakasztotta magát.

Ujvidéken Berger Miksa és Lipkovicz Mór ellen a csod megszüntetett.

Gyászhir. Baracs Benedek, budapesti ügyvéd, a mai lapunkban körülmenyesen szelöltetett ó-becsei szabadkai vasut egyik első és buzgó kezdeményezője, Budapesten elhunyt. Béke értünk is lelkesedet poraira.

Beküldetett. A színház emeleti erkélyén egyik lámpáról állandóan csepeg a petróleum. Reméljük az igazgatóság elengedi, hogy eddig nem szólunk semmit.

F-Kovilon f. hó 23-án délután 5 és 6 óra között Sztajsin Todor házvégéhez épített faszínen néhány pajtos gyermek az úgynevezett „Krokodill” gyuta pattogatásával mulattatta magát, a mely mulatságnak — mint rendezés — az a szomorú következménye lett, hogy az ott levő szalma tüzet kapott, ettől a részterete és így a házis lángba borult. A nagy szélesend dacára az udvar és kertben felhalmozva volt szalma, nád és takarmány, szintén a lángok martaléka lett. A pusztító elemet csak a késő éji órákban sikerült eloltani. Az oltásnál leginkább Sztajnov Illes tünt ki, kinek ezen buzgóságáért a község 5 frt jutalmat utalványozott. A kár 400 frtot tesz ki.

Uj-Verbászról írják nekünk, hogy egy nagyobb deputáció szándékozik Bpestre felmenni Trefort miniszter ó nméltóságához, az ottani algymanasium ügyében, s a deputációnak egyik tagja közmegbizás folytán levélileg felkérte a verbázi kerület követét Pulszky Ferenc urat, lenne szives a felmenendő küldöttséget Trefort miniszter urhoz vezérelni, mint ily esetek alkalmával más követek is teszik. Pulszky Ferenc ur azonban — a nagy tudós és finom ember — még érdemesnek sem tartotta, hogy a szíves felkérésre válaszoljon. (Zu viel verlangt. Pulszky már csak ir, nem olvas. Különbön is pártokivüli; ami azt teszi, hogy senkinek se fogja pártját.) Szerk.)

Biztos forrásból vett értesülésünk szerint a 45-ik gyalog dandár parancsnokává Say Győző honvéd ezredes, a m. kir. 63-ik (budai) honvéd zászlóalj parancsnoka fog kinevezeteni. E dandárba tartozik megvéneknek mind a három zászlóalja a 4., 5. és 6.

A magyar vasutak az orsz. kiállítási bizottság közbenjárása útján a kiállítóknak a fővárosba való utazásaiuknál f. é. április hó végéig azon kedvezményt engedélyezték, hogy az orsz. bizottság részéről kiadott igazolvány felmutatása esetén egy fél II. oszt. jegy váltása mellett a III-ik és egy egész III. oszt. jegy váltása mellett a II-ik kocsiszínyt használhassák. Igazolással a bejelentő ivre vezetett elfogadási igazolvány szolgál.

Felhívás. A gazd. egyes. tagjait tisztelettel felhívjuk, hogy a folyó évre eső tagdíjukat sziveskedjenek Jakobits Mihály egyesületi pénztárnokhoz, Zomborba beküldeni. — Ezzel kapcsolatosan felemlítjük a mult évi október hó 26-án tartott rendkívüli közgyűlés ama intézkedését, hogy a hátralékos tagdíjak és alapítványi összegek, miután azok, dacára a többszöri felszólításnak, nem folytak be, per útján fognak behajtatni. Figyelmeztetve erre az egyesület t. tagjait, a kelemetlenségek kikérülése végett felkérjük, sziveskedjenek hátralékos tagdíjaikat a lehető legrövidebb idő alatt beküldeni.

Bács-Madarason f. hó 8-18 között Riesz Ferenc, Schlick Nep. János és Mladoniczky Ferenc

Jézustársaságiatyák, az ottani buzgó plébános Válic János meghívása folytán miszsiót tartottak. A hívek érdeklődése és buzgalma leírhatatlan volt. A predikációk alatt — mi kétszer tartatott napjában, (vasárnap háromszor,) a templom a szó szoros értelmében tömve volt, hallgatókkal úgy, hogy a későn jövők a templom ajtáin kívül voltak kénytelenek állani.

Palánkán az unjonozás balul ütött ki; a járás 18 hadótelessel adós maradt. A honvédséghez a járás nem tudott kontingenst szolgáltatni.

Csődhirdetmény. Karakas Imre b-újfalusi lakos ellen bej. apr. 27-en. Csődbiztos: Jelencsik István trvszéki bíró, tömeggondnok: Habokay József ügyvéd.

A földmivelés- és kereskedelmi miniszterium kívánatára a kincstári erdőhivatalok és gazdasági egyletek által szétküldendő erdei és gyümölcs-facsemetek, továbbá — a komlótermelés érdekében — komlógyűjtő-üzemek, végre Magyarországon készült sajt, a m. kir. államvasutakon gyorsárúként — mely szállítási mód a szóban levő cikkeknél legtöbb esetben szükséges — a közönséges teherárak után fenálló díjtételek mellett szállítanak. A filloxera elterjedése folytán felállított állami szőlőtel-pekhez szállítandó és azokból szétküldendő szőlővesz-zöküldemények pedig kisebb mennyiségekben is szállíthatnak a különben csak nagyobb mennyiségek után fenálló díjtételek mellett. — Ezen kedvezmények a többi hazai vasutakon csak részben állván fenn, azok a kereskedelmi miniszterium megkeresése folytán a magy. kir. államvasutak igazgatósága által körültilag hasonló eljárásra kérettek fel, mi mellett az ügy egyuttal a magyar vasuti igazgatók legközelebbi — jövő havi értekezletének napirendjére tüzetett azon reményben, hogy a gazdaságosság érdekében fekvő ezen kedvezmények a többi vasutaknál is kellő méltatást fognak találni.

A budapesti országos kiállítás időszaki állat-tárlataira előadott élő állatok az általános szabályzat értelmében 3 nappal az illető kiállítás megnyitása előtt küldendő Budapestre a kiállítás területére. Az állatok szállítására vonatkozólag az összes hazai és közös vasutak a következő kedvezményes díjtételeket engedélyezték darab és kilométerenkint: lovak, öszvérek, csikók 1 drb feladásánál 3-43 kr., legalább 2 drb feladásánál 1-71 kr.; szamarak, bikák, ökrök és tehének 1-58 kr., borjak és hizott sertésekért 0-79, szopós borjuk, sovány sertések, kecskék, juhok, kos-, ürü- és kecskebakokért 0-26 kr.; süldők, malacok, gödölye- és bányakocsiért 0-13 kr.; kutyákért 0-40 kr. E díjtételekben a kezelési illeték már befoglaltatik. Ketrecekre zárt szárnyas állatokért a tényleges súly alapján 100 kilogramm és kilométerenként — a 3%-os szállítási adón kívül — 0-26 kr. szedetik be. Az állatkisérőknek úgy az oda-mint a visszautazás alkalmával egy fél III. oszt. menetjegyet kell váltaniok. Visszaszállításnál a kiállítási tárgyak csak az esetben részesülnek az említett kedvezményekben, ha a kiállításon el nem adatván, a kiállítás bezártától számított 3 hó alatt a feladási állomásra küldetnek.

A budapesti országos kiállítás és a városi-iget helyrajza cím alatt, Lampel Róbert kiadásában magyar, német és francia nyelvű feliratokkal ellátott térkép jelent meg, mely hivatalba leendő, az országos kiállítás tartama alatt az idegeneket a kiállítás területén kalauzolni. A térkép világos és könnyen áttekinthető képét nyújtja az egész városi-igetnek. Ara 40 krajcár.

Magyar kir. honvédelmi miniszter. 4262. sz. Bács-Bodrogh vármegye közönségének. A m. kir. pénzügyminiszter ural létrejött megállapodás szerint, a fegyvergyakorlatra behívott huzamos időre szabadságot és tartalékos katonák, valamint a sz. áll. honvédek által, a behívás elhalasztása végett beadott folyamodványok és mellékletei, tekintve, hogy e folyamodványokkal nem törvényes jog, hanem kivételes kedvezmény igénybe vétele oloztatik, bélyegkötelezettség alá esnek. Az e tárgyban benyújtandó folyamodványok, az illetéki díj-egyzék 13 tétel III. pontjának rendeletei értelmében ívenként 50 kros, a mellékletek pedig, amennyiben ezek nem oly eredeti okiratok, melyek már kiállításkor az okirat minőségéhez képest, az illetéki díj-egyzék ide vonatkozó határozatai szerint járó okirat-bélyeggel ellátattak? az illetéki díj-egyzék 73. tétel értelmében ívenként 15 kros bélyeggel látandók el. Gromon Dezső s. k., államtitkár.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter. Bácsmege törvényhatóságának. Ujabb időben többször előfordult az az eset, hogy egyesek a szekerfogattal való házalás engedélyezéséért folyamodtak: ennél fogva, esetleg szükséges felvilágosításul figyelmeztetem a törvényhatóságot, hogy az 1852. szeptember hó 4-én kibocsátott házalási szabályok 16. §-a, mely a loval, illetőleg más teherhordó állattal, vagy szekerfogattal való házalást tiltja, nemkülönbön a 19. §-g) pontja, mely az ezen tilalom áthágóinak büntetéséről szól, teljes érvényben fenáll. E tilalom intézkedés hatálya alól csakis „az Árva, Turóc- és Zólyom megyék házalási engedélyvel bíró lakosai” (jobbára tót gyolcsosok) vétettek ki, kiknek a cs. kir. kereskedelemügyi miniszterium által a fent állott budai cs. kir. helytartósági osztályhoz 1854. évi február hó 5-én 270. sz. a. intézett rendelete értelmében megengedtetett, hogy a házalást a magyar koronához tartozó területen loval és szekérral gyakorolhassák, mely kivételes kedvezményt a házalási könyv „jegyzet” rovatában is ki kell tüntetni. Ezen még mindig alkalmazásban álló régi rendelet magyarázza az 1875. XXIX. t. c. 8. §-nak amaz intézkedését is, hogy a házaló, ha üzletét egy loval folytatja, 6 forintnyi adót, ezen felül pedig minden ló után 3 frtot fizet. — Budapest, 1885. évi március 3-án. A miniszter helyett: Matlekovics s. k.

Mínthogy már az 1876. évi XIV. t. c. 42. §-a kötelezőleg elrendeli, hogy az életmentési és az egészségügy szempontjából főgyelmet érdemlő szabályok a népiskolákban tanítassanak: ennél fogva felhivatnak a községek előjárói, hogy erről a kebelbeli iskolaszékeket, ezek pedig a tanítóikat a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak folyó évi január hó 3-án 48761. szám alatt kelt rendeletéről értesítsék, tudomásukra hozván azt, hogy e célra a magy. kir. egyetemi nyomdában

Budapest két könyv jelent meg, t. i. néh. dr. Széll Lajos által szerkesztett „Életmentés és egészségtan” elemi és polgári iskolai tankönyv és „Vezérkönyv az életmentés és egészségtanhoz”. Az előbbinek ára 20 kr., utóbbinak 50 kr. — Kelt Zomborban, Bács-Bodrogh megye közigazgatási bizottságának 1885. évi március hó 12-én tartott üléséből.

Utiter Bács-Bodrogh megyében az 1885. évben a járási székhelyén megtartandó lóosztályozásnál működő vegyes bizottság számára. Almáson április 7-től 16-ig. Baján április 18-tól 30-ig. A zombori járásban Zomborban május 2-től 11-ig. Apatinban május 13-tól 23-ig. Hódshághon április 7-től 14-ig. Palánkán április 16-tól 23-ig. Újvidéken április 25-től május 6-ig. Szabályán május 8-tól 13-ig. Titelen május 15-től 23-ig. A zentai járásban Zentán április 7-től 11-ig. Zenta városán április 12-től 15-ig. O-Becsén április 17-től 25-ig. Topolyán április 27-től május 2-ig. Kulán május 4-től 16-ig. — Kelt Zomborban 1885. évi március hó 23-án. Schmausz Endre, alispán.

A m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium a gépészek, gépkezelők és gőzkazánfűtők elvezetett vagy megsemmisült vizsgálati bizonyítványai másolatának kiállítását tekintetében, a következőket rendelte el: A másolatért folyamodók tartoznak az eredeti bizonyítvány kiállításának idejéig lehetőleg pontosan megjelölni, továbbá hatósági bizonyítvánnyal igazolni azt, hogy elvezetett, vagy elpusztult vizsgálati bizonyítványuk törvényszabta uton és módon körfűtetett, de elő nem került és így semmiesnek nyilvánítottatván, a kért másolat kiállítását ellen törvényes akadály fenn nem torog. Ezen igazolványok alapján kiállított másolat felől a vizsgáló bizottságok, valamennyi megyei államépítészeti hivatal, valamint a budapesti rendőr főkapitányság nyilvántartás és az időnkénti szemléknél leendő ellenőrzés céljából, azonnal értesítendő. Zomborban, Bács-Bodrogh megye közigazgatási bizottságának 1885. évi február hó 12-én tartott üléséből.

Vásárok a megyében április hónapban: Baján 24. — Hódshághon 9. — Jankovácson 3. — Kulán 29. — O-Becsén 8-ikét megelőző vasárnap. — Pivnicán 17. — Sztanicson 12-ikét megelőző hétfőn. — Titelen 6. — Topolyán 18—19-ikét megelőző vasárnap. — Új-Szivacon 9. — Szabályán 15.

Irodalom.

Főrendiházunk reformjához cím alatt a kérdésre vonatkozó efemer irodalmat teljesen felöltő szép kis könyvet adott ki. gróf Kreith Béla. A mű tartalma a következő: 1. Az összes felsőházak és szenatusok. 2. A magyar főrendiház multjához. 3. A nevezetesebb államférfiak és tudósok véleménye a felsőházak és szenatusokról. 4. A magyar főrendiház reformjával foglalkozó valamennyi töpirat kivonata s a napi sajtó. 5. A felsőházi javaslat vitája a képviselőházban. 6. A főrendiházunk reformjához a képviselőház vitája és szavazása után. 7. A főrendiház tagjainak névsora 1885.

Ráth Mór kiadásában Budapesten, Haas palota, megjelent a XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra 3 kötetben. Irta b. Eötvös József. Előfizetési ára 8 frt, mely összeg két 4 frtos részletben is beküldhető, a második 4 frtos részlet a 3-ik kötet megjelenése alkalmával esedékes.

Megjelent „Vörösmarty” összes művei-nek 23—26. füzet. Kapható Budapesten Méhner Vilmos könyvkiadónál.

Közigazgatási címtár jelent meg legközelebb a Tettey-féle könyvkiadóhivatalban, mely kétségtelenül hasznos segédeszköz lesz mindazok számára, kiknek a gyakorlatban ilyenre szükségük van. E címtár a hozzá adott, nyomtatás közben történt változások által, a létezők között a legújabb adatokat tartalmazza s a felöltött anyag sokaságát illetőleg is a legkimerítőbb, mert míg a statisztikai hivatal által kiadott csupán az állami intézményeket tartalmazza, addig az előtűntünk tekvő ezeken kívül még sok más közhasznú intézmény címtárát is felvette. Ime tartalma: 1. Az uralkodó ház és udvar, valamint a közös intézmények; 2. A m. miniszteriumok és az áll. számvevőszék; 3. Egyházi címtár; 4. Katonai és honvédelmi címtár. 5. Közművelődés és közoktatás; 6. Pénzügyi hatóságok; 7. Budapesti pénzüzetek; 8. Közlekedési, földmívelési és keresk. címtár; 9. Igazságügyi címtár; 10. Ügyvédek címtára; 11. Egészségügyi és m. orsz. orvosok címtára; 12. Törvényhatóságok és rend. tanácsú városok címtára. — Dacára e gazdag tartalomnak ára 80 kr. alig ulti meg a hivatalos tisztai címtár árának negyed részét. Ajánljuk hatóságoknak, közjegyzőknek, ügyvédeknek mint praktikus segédeszközt, mely nemcsak nevetek ad, hanem a legtöbb esetben a hatóságok illetékességét is kitünteti.

Nincs törvényünk, mely annyira volna a gyakorlati közéletbe vágó, mint a bélyeg és illetéki törvények s a melyben mégis a közönség, a jogászok, sőt a hivatalos közegek annyira járatlanok volnának, mint ebben. Köznap eset, hogy félremagyarázzatik nagy hátrányára az illetékköteles közönségnek. Oka ennek, hogy a jelenleg létező kiadások egyike sem közli a miniszt. értelmező rendeleteket, melyek nélkül a törvényszöveg mindig hézagossá marad. Hálás földadatot teljesített tehát Drahotoszky Rezső p. ü. fogalm. és adófelügy. helyettes, midőn a bélyeg-törvény oly kiadását adta ki, mely a törvényt a Szapary-féle szövegben és sorrendben közli, de minden sz. közli a min. rendelet szövegét is, mely az illetéki értelmezését adja, ily című könyvében: „A bélyeg és illetéki törvények és szabályok teljes gyűjtem. valamint az azokra vonatk. min. rendeletek és a bélyeg-illetéki betűsoros díjgyűjtem.” Eddig megjelent 9 füzet, de teljesen is kapható 2 frtért fűzve, 2 frt 40 kr-ért kötve, Benkő Gyula budapesti kiadónál és minden vidéki könyvárusnál. Ajánljuk ügyvédek, közjegyzők, bírák és p. ü. hivatalok figyelmébe.

„Die Rechte der Militärpflichtigen.” (Ki mentes a hadkötelezettség alól? Ki mentes a tényleges szolgálat alól? Ki lehet egyévi önkéntes?) cím alatt Dr. Kunharth József budapesti ügyvéd az ausztriai örökös tartományok hadköteleseinek jogait is megírta, oly formán, hogy a magyarországi német ajkuak által is használható, midőn benne a magyar törvé-

nyek is fel vannak tüntetve. Erre őt — mint az előszóban megjegyzi — a székesfehérvári katonai ügyosztály által jogtalanul történt zaklattatása indította. Neki végre is sikerült igazát kimutatnia, de mily nagy azok száma kik jogaitak nem ismerve, a netáni önkény és igazságtalanság ellen magukat megvédeni nem képesek! Ezeket kivánt segíteni jelen munkájával, melyben a hadkötelezettségre vonatkozó magyar és osztrák törvényeket és törvényes rendeleteket könnyen áttekinthető módon, egybegyűjtve, ismerteti, világos, népies nyelven magyarázza, bírálja, hogy a hadkötelesek ama nagy tömege, melynek nincs módjában a törvények és rendeletek tarát forgatnia, e jutányos ára miatt (60 kr.) könnyen megszerezhető könyv révén teljesen megismerje a maga legfőbb és legfontosabb jogait s képes legyen adandó alkalommal meg is védeni azokat. Hogy mily üdvös és hasznos munkát végzett szerző, legjobban megítélhetni abból, ha felsoroljuk itt a műben tárgyalt több kérdéseket: Mily feltételek alatt mentetik fel az egyetlen fiu, unoka, árvaságra jutott testvérek egy bátyja, továbbá a mostoha fiu és mostoha fitestvér, nevelt és fogadott fiu s az egyetlen vő? Meghatározza azon időt, a melyen túl a hadkötelesek mentességi jogcímük igazolására többé nem kötelezhetők. Előadja: mily feltételek alatt bocsáttatnak szabadságra a papjelöltek és papnövendékek, a főgymnazium két utolsó osztályából besorozott hadkötelesek; a népoktatási tanintézetek tanítóit és tanítójelöltjeit, — a tanítóképezdek növendékeit, öröklött mezei gazdaságok birtokosai a telepítvényesek és a tengerészeti vagy hajóépítési tanintézetek tengerészei. Targyalja továbbá: mily feltételek alatt nyernetik el az egyévi önkéntesi kedvezményt utólagosan a papnövendékek, — a tanítóképezdek növendékek, tanítók és tanítójelöltek, a főgymnazium és főreáliskola VII. és VIII. oszt. hadköteles tanulói, a hajóépítészeti hadkötelesek; eladja: meddig halasztható el az egyévi tényleges szolgálat, — és mely büntények vagy vétségek miatt fosztatik meg az egy évi önkényes ezen kedvezménytől? A tisztán csak a cél iránti lelkesedésből irt mű, Budapesten Nagel Ottó bizományában jelent meg, s 60 kr-ért megszerezhető minden könyvárusnál nemcsak Magyarországon, hanem Ausztriában is.

Temerin és Járek elhamvasztása

1848. évi augusztus hó 31-én.

Jausz János szemtanú.

Dicsőretre méltó törekvés a Zomborban megjelent Bácskától, hogy az 1848. 9. 1. kiadású szabadságharcnak különösen megérintő adatait a feladásba mentetől megmenti, s ez által Bács-Bodrogh megye történelmi irójának hasznos szolgálatot tesz.

Tagadhatlan, hogy ezen adatok gyűjtésében mint önzetlen és fáradhatlan előharcos első sorban Dudás Ödön ur áll.

Hazaifias kötelességem azonban — mint minden történelmi barátoknak — úgy a Bácskát, mint Dudás urat figyelmeztetni, ha netalán a cikkbe valamely történelmi tévedés, vagy néhány téves adat eszűstöt volna be. — Ez késztetett a következő cikk megírására.

A Bácska 15-ik számában Dudás Ödön ur bizonyos Szalkay Gergely naplójából egy cikksorozatot közöl, melyben ő Temerin elpusztításáról beszél, Járeket nem is említve. Megjegyzendő, hogy Temerin és Járek egymáshoz közel fekvő vidék 1848-ban úgy a támadás mint a védelem tekintetében egy hadászati pontot képeztek és ugyanegy végsorsra is jutottak.

A mit ezen cikk szerzője ezen szomorú korszakról az utókornak elbeszél, azt átélte és annak szemtanúja volt.

Az első történelmi botlás, mely Szalkay urnál e tárgynál előfordul az, hogy ő az időpontban tetemesen téved. Temerin és Járek 1848-ban nem szeptember 11-én, hanem augusztus 31-én hamvasztott el.

A második az, hogy ő az elpusztulás előtti napot szeptember 9-ikre teszi, helyesebben tehát 29-ik augusztusra amikor Tem-rint a szerbek által, egész napon át ostromolták. Ez egy történelmi tévedés és nem igaz.

A harmadik az, hogy ő a menekülő Temerini lakosokat az őrsereg által védelmezetti, vagy katonailag mondva ezek által a visszavonulást fedeztetti. Ez egyszerűen nem igaz.

Történelmi tény és igaz a menekülők átvonulása az ó-kéri táboron. Történetileg tévesek az összetört ágyúk és kiürített löszkerkocok, mert hogyan törettek volna össze és úrítottak volna ezek ki, holott egyetlen lövés sem tetetett.

Hány ember és gyermek gyilkoltatott azon szerencsétlen napon meg Temerinben, nem tudom, e tekintetben a Temerinek adhatnának csak felvilágosítást. Járeken nem öletett meg senki.

Ezeket előrebocsájta akarom a Temerin és Járek elpusztítása előtt és alatt történeteket mint szemtanú az igazságnak megfelelően elbeszélni.

1848-ban Pünkösöd előtt 8 nappal a szerbek elfoglalták a nagy római sánct, (a kalendariumi napot nem tudom.) Temerin és Járeknél nem volt őrserege.

Pünkösöd hétfőjén Péterváradról a Zunini ezred 3 százada 2 ágyúval kivonult, és a járeki határon a római sánccal szemben állást foglalt és még az nap állását megerősítette.

Miután ezek 2 ágyú lövést tettek, mely azonban a szerbek által nem viszonzottatott, mivel ezeknek ágyújuk sem volt, — a katonaság visszavonult; 2 század a 2 ágyúval Temerinbe, a 3-ik Ziegler százados vezénylete alatt Járeknél elvonult.

Ezután minden esendes volt augusztus 10-ikig, a mikor is a szerbek Járeket az Újvidéki oldalról 2 ágyúval megtámadták. Azután a szerbek a járeki fő utcára néhány ágyúlovást tettek, — melytől egy járeki lakos névleg Szele György megsebesült — de a Járeknél levő s kifejlesztett őrseregtől visszavonultak anélkül, hogy mindkét részről csak sortűzet is váltottak volna.

Augusztus 10-ike után a kecskeméti, hevesi és egri őrsereggel úgy Temerin, mint Járek teljesen megrakatott, a Zunini ezred 3 századával pedig Péterváradra visszavonult.

Augusztus 20-án a szerbek a római sánccal elhagyták és tömegesen nyomultak Temerin és Járek

ellen, azonban az ellenük nyomuló őrseregtől csak hamar visszahúzódtak.

Egyszer s mindenkorra mondom, hogy Temerin és Járek megtámadása, hozzá véve az elpusztítást és védelmet is, egyetlen ember életébe sem került.

Augusztus 31-én reggeli 2 órakor a szerbek Járeket megtámadták, s miután az előőrök néhány riadó lövést tettek, Járek ágyúzását megkezdették.

A szegény járekiek sietve szedték össze, amit éppen össze tudtak szedni s futottak az ugynevezett temerini ökrjárásra, oda körülbelül, hol jelenleg a Fernbach-féle szállás van.

De kit találtunk ott — én mint szemtanú beszéllek — az összes járeki őrsereget, közülök egyetlenegy sem ment az ellenség ellen.

Ezen időpontban Temerin körül még halottai csend volt. Kevéssel később hallatszott Temerin körül néhány puskalövés. Végre az urasági szérűskert, mely gabnával volt telehordva, égni kezdett; a szerbek tehát Temerint akadály nélkül megkerülhették. Mily képet nyújtott azonban ez óriási tűz!

A temerini őrsereg ágyúlovásnyi távra állott Temerin mögött s az ellenség ellen nyomolni egynek sem jutott eszébe. Temerinnek minden utcáján lehetett látni mint futnak a lakosok, s világosan kivethető volt jajveszékélésük. Végre egész Temerin körül látszottak — mintha a földből bujnak volna elő — apróbb tüzek. Ezek bizonyosan fáklyák lehettek, és ezekkel gyújtották föl Temerint egyszerre minden oldalról.

Negyedóra sem telt bele s egész Temerin egy lángtenger volt.

Az ágyúzásat Járek körül a szerbek már régebben beszüntették s több járeki bátor férfi visszatért és a falat az ellentől egészen úrcen találták. Így jött végre el a várva-várt virradat.

Határozottan megjegyzem, hogy a temerini őrsereg a futók mögött állott s így azoknak fedezetéről és védelmezéséről szó sem volt.

A nap feljövöben volt midőn néhány huszár a menekülőkhöz vágatott s tudokra adá, hogy az egész temerini és járeki őrsereg a visszavonulást megkezdette, mit nekik is tenniük kell.

A Temerineknek bizonyos tekintetben ezt könnyű volt megtenniük, látván, hogy falujuk egy romhalmaz; másképp állt ez a Járekiakkal. Ezek látták hogy falujuk az ellenségtől még érintetlen és oly barátságosan ineteget feléjük, mégis el kell hagyniok. Több járeki férfi visszatért és összes barmaikat, seretéiket elhajtották. Reggel 7 óra tájban 10 szerb óvatossan közeledett az elhagyott Járek felé és ugyanezek fel is gyújtották; a Járekiek pedig a futókkal menekültek O-Kér felé.

A temerini és járeki őrsereg magatartását és feláldozását mindenki maga ítélni meg.

Én sohasem éreztem volna magamat indíttatva a nevezett őrsereg ezen hős tetteről írni, ha az említett Szalkay-féle napló ezen lap 16-ik számában ezen okból még több gyönyörködtető dolgokat nem beszél el a kecskeméti őrseregről.

Bocsánat, hogy én a későbbben oly hősiessen és dicsőséggel vezetett szabadságharc kezdetének egy árnyoldalát derítettem fel s a Szalkay-féle napló eredeti szövegét kijavítottam.

Dalok.

I.

Megkérem a hajnalt, lassan járjon arra,
Rózsám édes álmát hogy meg ne zavarja,
Ébresztő sugárt ne hintsen szép szemébe.
Hátha akkor is én vagyok az eszébe?

Megkérem a napot, hogyha jár az égen,
(Mert nincs olyan szép lány nagy darab vidéken)
Csak szeliden hulljon égető sugára
Patyolat karjára, harmatos arcára.

Megkérem a szellőt, arrafelé járva
Szálljon angyalomnak bitor ajakára,
Mézet szedjen onnan, hozzá ide nékem,
Oda adom érte minden üdvösségem.

Megkérem virrasztó tündérit az éjnek,
Szálljanak rózsámhoz, hogyha arra térnek,
Vánkosán lessék meg a kara szép vonásit:
Rólam álmodik-e hajnal hasadásig!?

II.

Róna a katymári határ,
Szabad voltam, mint a madár.
Mint a madár, amely szálldos
Egy virágról más virághoz.

Dombos a pacséri határ,
Rab vagyok most, mint a madár,
Mely egész nap be van zárva
Aranyfajú kalitkába.

A szerelem jó kalitka,
Benne a boldogság titka.
Üdv ragyog át napot, hetet,
Szép menyecske itat, etet.

Nem sajnálom szabadságom
— Atok van künn a világon —
Csak azt kérem könyörögve,
Maradjon így mindörökké!

Kajabusz.

NYILTTÉR. *)

A „GONDÚZÓ“

szépirodalmi hetilap

f. évi április hó elsejével harmadik évfolyamára lép és rövid fennállása óta rendkívül dús és változatos tartalmánál fogva oly pártolással örvend, mely az irodalom terén valóban páratlanul áll hazánkban.

A „Gondúzó“ erkölcsöt nevelő és lelket művelő, érdekesítő és gondokat űző olvasmányaival kimeríthetetlen tárházat képez családok és egyesek számára.

A „Gondúzó“ munkatársai: P. Szathmáry Károly, Tolnai Lajos, Komócsy József, Kiss József, Margitay Dezso, Mikszáth Kálmán, Szana Tamás, Tóth Endre, Vértesi Arnold, Kászár Emil, Éjszaki Károly, Endrői Sándor, Balász Sándor, Dalmady Győző, Prém József, Hentaller Lajos, Sziklay János, Reviczky Gyula, Palágyi Lajos, Lévy Sándor stb. stb.

A „Gondúzó“ továbbá megkezdte „A gránátköves aszony“, Marlitt E. világhírű regényének közlését, egyedül jogosított magyar fordításban, mely regény egyszerre hat nyelven jelenik meg.

Végre pedig örvendő említjük meg, hogy Jókai Mór és Beniczky Lenke koszorús írónk ígéretét bírjuk, hogy a „Gondúzó“ számára írni fognak, mi által oly kellemes helyzetbe jutottunk, hogy hazánk irodalmi kitünőségeit csoportosítsuk lapunk körül.

A „Gondúzó“ megjelen minden vasárnap 3 1/2 ivnyi tartalommal és ára a bérmentes szétküldéssel együtt negyedévre csak 1 fnt 50 kr., félévre 3 fnt.

Mutateányszámmal mindenkinek szívesen szolgálunk ingyen és bérmentve, ki e végett hozzánk fordul.

Az előfizetési pénzek legcélszerűbben posta-utalványnyal a „Gondúzó“ kiadóhivatalához küldendők.

3-2 Székely Aladár,
a „Gondúzó“ kiadó-tulajdonosa
Budapestben, dob-utca 14.

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Felsőváros Farkas-utca 109. sz. ház, mely 4 szoba, előcsarnok, konyha, éléskamra és felszerből áll, 1885. évi május 1-től bérbe adandó.

Bővebb felvilágosítást ad
Bieliczky Gyula,
zombori lakos.

3-3

8508. sz.
tkvi 1884.

Arverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Tomasi Vilma újdéki lakos végrehajtónak Cselyuska Ádám és társai zombori lakosok végrehajtást szenvedők elleni 75 fnt tőkekövetelés és jkai iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék, a zombori kir. járásbírósg területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 4788. sz. tkjyben végrehajtást szenvedettek nevében álló A 1/2 alatt foglalt 21138. hr., 676. ö. i. sz. ház, malom, udvar és 1 hold 504¹⁰/₁₂ □ ölnyi szántóra az árverést 611 fnt 50 krban ezennel megállapított kikiáltási árban újból elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi június hó 1-ső napján délelőtti 9 óraker ezen kir. tkvi hatóságnál, illetve a kiküldött hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10¹⁰/₁₀₀ át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1885. évi február hó 5-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság

Hirdetés.

A Jankováci I-ső önszegélyző szövetkezet folyó évi február hó 15-én tartott rendkívüli közgyűlésében, ezen társulat feloszlását határozta el oly módon: hogy az működését folyó évi március hó utolsó napján beszünteti; egyuttal dr. Boromisza Tibor, Gyetvay András, Morova Károly, Hutovits Adalbert és Holländer Jakab urak lettek felszámoló bizottsági tagoknak megválasztva, ezen közgyűlési határozat a netáni hitelezők és érdekelt feleknek ezenel köztudomására hozatik.

Kelt Jankovácon, 1885. február 22-én.

A Jankováci I-ső önszegélyző szövetkezet igazgatósága.

2-1

ÁGNÉSZŐ
ÁGNÉFORRÁS

hazánk egyik legszűnsavdúsabb
S AV A N Y U V I Z E

hazánk egyik legszűnsavdúsabb
kittűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmánál alapuló bajában. Alulában a víz mindazon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kizárólagos Édeskuty L. m. kir. udv. szállítónál, Budapestben.
főraktár

Ugyiszintén kaplató minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendégfogóban.

Az 1884-ik évi elszállítás palack.

Zomborban kapható: Falcione Gusztáv, Heindlhofer Róbert, Hrabovszky és Sztrilich, Weidinger S. és Zs. uraknál.

12-2

281. sz. Arverési hirdetmény.

Az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezenel közhírré tétetik, hogy a palánkai kir. járásbírósgnak 298/polg. 1885. számú elrendelő és a palánkai kir. járásbírósgnak 298/polg. 1885. számú kiküldő végzésével az obrováci I-ső előlegetési egylet felperes javára Zomborác János és Proties István tovarisovai lakos alperes ellen 70 fnt tőke és járuléki erejéig fogatosított biztosítási végrehajtás alkalmával lefoglalt 488 frtra beesült szobabutor, konkolytisztítógép, gabona stb. ingóságok tovarisovan, alperesek lakásán, 1885. évi április hó 2-án délután 2 óraker nyilvános árverés utján azonnali készpénz fizetés mellett eladatni fognak.

Palánkán, 1885. évi március hó 16-án.

Haba István,
kir. bir. végrehajtó.

377. szám. Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy az apatinai tek. kir. járásbírósg 3452. számú végzése által Spizer Sámuel és társai bpesti cég végrehajtó javára Haasz Dávid doroszlói lakos ellen 183 fnt 1 kr. tőke, ennek 1884. évi szeptember hó 27. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 32 fnt 30 kr. perköltés követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 281 fnt 80 krba beesült bolti árú és bútorok, ugy Kann és Weisz javára lefoglalt jelen követelés s járuléki fedezésére felülfoglalt bútorok és egyéb háziesszközök o. é. 407 fnt 10 kr. becsértékű ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a 3867/1885. sz. kiküldést rendelő végzés folytán, a helyszínen, vagyis Doroszlón alperes lakásában leendő eszközésére 1885. évi április hó 8-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1885. évi március hó 20-án.

Oláh János,
kir. bir. végrehajtó.

75. szám. Arverési hirdetmény.

Az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezenel közhírré tétetik, hogy a palánkai kir. járásbírósgnak 1879. évi 2015/1879. sz. elrendelő és a palánkai kir. járásbírósgnak 624/polg. 1885. számú kiküldő végzésével a palánkai takarékpénztár felperes javára Kókanov Lesa, Panity Jeca és Atymov Markó tovarisovai lakos alperes ellen 750 fnt tőke és járuléki erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt 1020 frtra beesült gabona, ló és hámbából álló ingóságok tovarisovan alperes lakásán 1885. évi április hó 4-én délelőtti 9 óraker nyilvános árverés utján azonnali készpénzfizetés mellett eladatni fognak.

Palánkán, 1885. évi március hó 19-én.

Haba István,
kir. bir. végrehajtó.

Zombor, 1885. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

HARLANDER kötőfonala és orsócérnája

(Strickgarn.) 14-12 (Spulenzwirn)

A bécsi és párisi világtárlaton a legelső díjakkal kitüntetett.

Kitűnő minősége miatt közkezdvelt.

Az orsócérná gyári jegye

A kötőfonál gyári jegye.

Kaphatók a haza minden nagy- és forgalmas kis-kereskedésében.

Raktár Bécsben:
Salcher Mátyás és fainál
I. Werderhorgasse Nr. 2a.

BITTERMANN NÁNDOR

könyv- és könyvnyomdai intézete

ZOMBORBAN

a megye palotájában.

Elfogad minden e szakba vágó rendeléseket pontos szolgálat és jutányos ár mellett.

Községi hivatalos nyomtatványokból nagy raktár.

a
ho
a
me
ba
csi
me
lé
ba
tű
ez
be
su
ny
lar
is
Zo
sul
tar
vol
ere
zo
dila
szol
sen
tom
jó
zom
dul
ké
fela
kell
get
tele
liku
nyir
párt
hogy
talor
gyűj
csak
denk
pont
röla
nyito
legbo
viszo